



KLESZCZ – poznaj swojego wroga



Praca i życie na wsi narażają człowieka na zwiększony kontakt z kleszczami które, choć niewielkie, są nosicielami wielu groźnych chorób. Najczęściej przyczyniają się do zachorowań na boreliozę i kleszczowe zapalenie mózgu (KZM). W rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie rybactwie borelioza to najczęściej występująca choroba zawodowa zakaźna. Boreliozę uznaje się za chorobę endemiczną – występującą na terenie całego kraju, bo i na kleszcze natknąć się można w całej Polsce. Kleszcze większości z nas kojarzą się z lasami, ale spotkamy je niemal wszędzie: na łąkach, nad rzekami i jeziorami, w zaroślach a nawet na trawnikach w miastach i we wsiach.

Aktywność kleszczy występuje między majem a listopadem, a najwięcej zachorowań notuje się w czasie żerowania nimf – od maja do sierpnia. Nie oznacza to jednak, że w innych miesiącach nie możemy zachorować. Kleszcza możemy „złapać” nawet w lutym. Wystarczy ciepła zima z temperaturą 7-12°C, by przerwać ich hibernację. Kleszcze produkują specjalną wydzielinę, która ma działanie znieczulające, dlatego też nie czujemy ugryzienia pajęczaka. Wpuszcza ją do rany razem z chorobotwórczymi mikroorganizmami. Jednak nie wszystkie kleszcze są groźne, nie każdy kleszcz jest nosicielem chorobotwórczych mikroorganizmów i nie zawsze podczas ukąszenia musi dojść do zakażenia.

Dorosły, głodny kleszcz ma zaledwie kilka milimetrów, a mimo to jest bardzo niebezpieczny dla zdrowia ludzi. Ofiarami chorób, jakie przenosi mogą być zarówno ludzie, zwierzęta domowe oraz gospodarskie. Ze względu na niewielkie wymiary pajęczaka, ukąszenia można nie zauważyć.

Ryzyko ukąszenia najprościej minimalizować, stosując odpowiednią odzież i obuwie oraz środki odstrasżające (repelenty), tj.:

- możliwie szczelnie okrywać ciało (koszula z długimi rękawami, spodnie z długimi nogawkami, kryte buty, wysokie skarpety – nie muszą być grube, żeby skutecznie chronić – wskazane jest także nakrycie głowy); o odpowiedni strój należy zadbać zwłaszcza podczas prac polowych, pracy w lesie, zbierania owoców runa leśnego
- nie siadać bezpośrednio na trawie, na zwalonych drzewach
- unikać spacerów w wysokiej trawie, zaroślach – wybierać przetarte ścieżki
- zachować szczególną ostrożność na terenach masowego występowania kleszczy i w sezonie ich wzmożonej aktywności
- stosować środki odstrasżające kleszcze – zawsze zgodnie z instrukcją producenta
- uważnie sprawdzać ciało swoje i swoich dzieci po powrocie do domu.

Jeśli mimo stosowania odpowiedniej odzieży i środków odstrasżających znajdziemy kleszcza wbitego w skórę, należy go prawidłowo i szybko usunąć. Oto kilka prostych zasad:

TAK

- jeśli kleszcz wbił się w trudno dostępnym miejscu, poproś drugą osobę o pomoc

NIE

- nie smaruj kleszcza tłuszczem, masłem, benzyną czy jakąkolwiek inną substancją

- uchwycić kleszcza pęsetą lub specjalnym przyrządem do usuwania kleszczy; można też podważyć kleszcza sterylną igłą
- złap kleszcza tuż przy skórze, możliwie najbliżej główki
- pociągnij lekko, ale zdecydowanie i prostopadle do skóry, wyciągając kleszcza
- dokładnie obejrzyj wyciągniętego pasożyta, sprawdzając, czy nie został rozerwany (ma główkę i odnóża)
- zgnieć kleszcza, wyrzucić go i dokładnie umyć ręce
- przemyj miejsce po ukąszeniu środkiem dezynfekującym (np. spirytusem), a następnie przez kilka dni obserwuj, czy nie pojawiają się niepokojące objawy (opuchlizna, rumień)

(kleszcz oddycha tchawkami położonymi na odwłoku – ich zatkanie powoduje, że pajęczak się dusi i wymiotuje wprost do wnętrza ciała)

- nie przypalaj kleszcza, nie podrażniaj go
- nie łap kleszcza w najgrubszym miejscu, za odwłok (może to spowodować oderwanie odwłoka i pozostawienie w skórze główki)
- nie wykręcaj, nie szarp na boki

W razie jakichkolwiek wątpliwości, urwania odwłoka, pojawienia się rumienia, opuchlizny lub objawów grypopodobnych należy jak najszybciej zgłosić się do lekarza i koniecznie poinformować o ukąszeniu przez kleszcza.

Anna Krystyniak
PT KRUS Bolesławiec

opracowano na podstawie broszury *Borelioza i kleszczowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych*